

Maa- ja metsätalousministeriölle

VIITE Lausuntopyyntöne 30.6.2016, MMM023:00/2011

ASIA Lausunnon antaminen Suomen ja Norjan välisen kalastuksesta Tenojoen vesistössä tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta.

LAUSUNTO

Johdanto

Suomen ja Norjan valtuuskunnat pääsivät kesän alussa sopuun Tenojoen uusista kalastussäännöksistä vuodesta 2017 alkaen. Tenojoen nykyinen kalastussääntö on vuodelta 1990. Uuden neuvottelutuloksen mukaan Tenon kalastusta rajoitettaisiin tuntuvasti vuodesta 2017 alkaen.

Kalatalouden Keskusliitto kiittää lausuntomahdollisuudesta. Aluksi on todettava, että valtuuskunnat hyväksyivät sopimusehdotuksen hyvin niukasti, eikä tulokselle siis ole vahvaa tukea Suomen eikä Norjan puolella. Suomen osalta sopimus on hyvin ongelmallinen perustuslain näkökulmasta. Erityisesti omaisuudensuoja (15 §) ja saamelaisten oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan (17 §) ovat ajankohtaisia.

Toisaalta myös perustuslain mukainen ympäristöperusoikeus ja tämän asettamat velvoitteet Suomen valtiolle vaikuttaa tarkasteluun. Kalastuksen rajoittaminen on kalakannan säilymisen vaatimaa.

Sopimuksen allekirjoittaminen

Kalatalouden Keskusliitto on perjantaina 29.7.2016 osallistunut Utsjoella Lapin kalatalouskeskuksen järjestämään osakaskuntien välisen neuvotteluun Tenon sopimuksesta. Osakaskuntien näkemys oli, ettei esillä olevaa sopimusluonnosta voida hyväksyä. **Kalatalouden Keskusliiton kanta on siksi, ettei sopimusta tule allekirjoittaa, vaan neuvotteluja on jatkettava paremman sopimuksen aikaansaamiseksi.**

Sopimusneuvottelujen jatkamisen ajaksi tulee varmistaa, että vanha sopimus ja siihen liittyvät kalastussäännöt pysyvät toistaiseksi voimassa.

Sopimus ei toteuta kansalaisten omaisuudensuojaa eikä turvaa saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Neuvotteluja tulee jatkaa sellaisen ratkaisun löytämiseksi, jossa kalastusta rajoitetaan ensi sijassa muilta osin, kuin saamelaisten perinteisen kalastuksen ja kalastusoikeuden haltijoiden järkevän ja kohtuullisen omaisuuden käytön osalta. Yksityiskohtaisten perustelujen osalta sopimuksen hylkäämiselle viittaamme Lapin kalatalouskeskuksen lausuntoon.

Eduskunnan käsittely

Mikäli sopimus allekirjoitetaan, se tulee viedä eduskuntaan käsiteltäväksi. Eduskunnassa on välttämätöntä, että perustuslakivaliokunta maa- ja metsätalousvaliokunnan lisäksi käsittelee sopimuksen. Perustuslakivaliokunnan on ratkaistava, ovatko sopimuksessa edellytetyt kalastuksen rajoitukset ja rajoitusten vaikutukset omaisuudensuojaan sekä saamelaiskulttuuriin hyväksyttävissä perustuslain valossa.

Voimaansaattamislaki

Mikäli sopimus allekirjoitetaan ja saatetaan Suomessa voimaan, on voimaansaattamislain sisällölle asetettava kovat vaatimukset yllä mainittujen perustuslaillisten ongelmien lieventämiseksi. Paikallisväestön, saamelaisten ja kalastusoikeuksien omistajien mahdollisuus osallistua päätöksentekoon on taattava. Kalastuksen säätely on mahdollistettava joustavasti näiden väestöryhmien toimesta perustuen sekä perimätietoon että laadukkaaseen tutkimustietoon kalakantojen tilasta.

Muuta

Riippumatta sopimuksen allekirjoittamisesta tai hylkäämisestä on toimittava sen varmistamiseksi, että Tenojokeen asennetaan lohien nousua seuraavat laskurit. Laskureita tarvitaan kolme: yksi jokisuuhun Norjan puolelle, toinen valtakunnan rajalle Rajaniemeen, ja kolmas Utsjoen laskukohdan tienoille. Näin saadaan tutkittua riidatonta tietoa nousulohien määrästä.

Helsingissä 10. päivänä elokuuta 2016

Kalatalouden Keskusliitto

Vesa Karttunen
Apulaistoiminnanjohtaja

Jenny Fredrikson
Lakimies